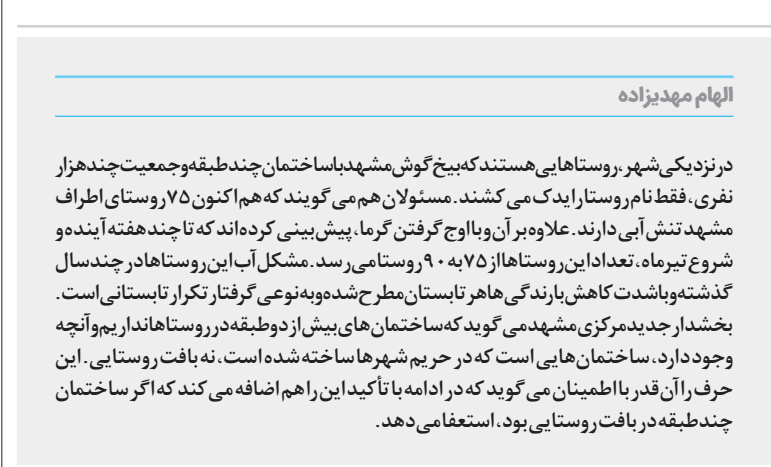

۹۰ روستای پیرامون مشهد در خطر تنش آبی

با وجود کمبود شدید آب، روستاهای مجاور شهر همچنان عمودی و در ارتفاع رشد می‌کنند!

الهام مهدیزاده

در نزدیکی شهر، روستاهایی هستند که بیخ‌گوش مشهد با ساختمان چند طبقه و جمعیت چند هزار نفری، فقط نام روستا را یدک می‌کشند. مسئولان هم می‌گویند که هم‌اکنون ۷۵ روستای اطراف مشهد تنش آبی دارند. علاوه بر آن با واقع گرفتن گرما، پیش‌بینی کرده‌اند که تا چند هفته آینده و شروع تیرماه، تعداد این روستاها از ۷۵ به ۹۰ روستایی رسد. مشکل آب این روستاها در چند سال گذشته و با شدت کاهش بارندگی هاهر تابستان مطرح شده و به نوعی گرفتار تکرار تابستانی است. بخشدار جدید مرکزی مشهد می‌گوید که ساختمان‌های بیش از دو طبقه در روستاها نادریم و آنچه وجود دارد، ساختمان‌هایی است که در حریم شهرها ساخته شده است، نه بافت روستایی. این حرف را آن قدر با اطمینان می‌گوید که در ادامه با تأکید این راهم اضافه می‌کند که اگر ساختمان چند طبقه در بافت روستایی بود، استعفا می‌دهد.

چند و چون روستاها بر اساس آمار چگونه است؟ بر اساس آمار، بیست روستای بزرگ یا در اصطلاح ابر روستا با ۱۴ هزار نفر جمعیت و سیمای شهری و ساختمان‌هایی چند طبقه در حریم مشهد قرار دارد، روستاهایی که از لحاظ جمعیتی تنه به تنه برخی شهرهای استان‌های دیگری می‌زنند. در آخرین سرشماری مربوط به سال ۱۳۹۵، روستای گرجی سفلی با ۱۵ هزار و ۱۶۳ نفر دهر و دبا ۱ هزار و ۶۹ نفر، کشفیا ۱ هزار و ۴۵۹ نفر ملز آباد با ۸ هزار و ۵۲۰ نفر و زرکش با ۸ هزار و ۲۰۰ نفر جمعیت از جمله این ابر روستاها هستند.

اما چرا بی شکل‌گیری این روستاها با کالبد شهری و بالا رفتن ساختمان‌های چند طبقه مقابل دیدگان مسئولان سؤالی است که مردم دارند؛ اینکه اگر آب‌رسانی به این محدوده‌ها به واسطه بافت روستایی فقط تا دو طبقه امکان دارد، چرا اجازه ساخت واحدهایی با بناهایی بیش از دو طبقه داده شده است؟

● **روستا شهرها**

عباس اسحاقیان مدیر آب و فاضلاب منطقه ۵ شرکت آبفا مشهد است. شروع کلام او با آماری از روستاهای اطراف مشهد است. آن‌طور که او اعلام می‌کند، ۲۷۰ روستا در اطراف مشهد وجود دارند، روستاهایی که به‌گفته‌او شباهتی به روستا ندارند. اسحاقیان وجود ساختمان‌های چند طبقه و نیز بافت شهری را دلالی برای سیمای شهری این روستا ذکر می‌کند.

وی به تعداد خانوارهایی که در این روستاها حضور دارند نیز اشاره می‌کند و در بیان نمونه‌ها، نامی از روستاهای گرجی سفلی و کشف می‌برد، روستاهایی که به اذعان او تا ۵ هزار خانوار نیز در آن‌ها ساکن هستند.

اسحاقیان وضعیت آب‌رسانی به این روستاها را به‌امکان‌تاز روستا و تعداد اشتراک‌هایی که در این روستاها وجود دارد، ارتباط می‌دهد. به گفته او شرکت آب‌با توجه به تعداد اشتراک‌های ارائه‌شده ظرفیت‌سازی می‌کند. درباره روستاهای اطراف مشهد نیز بر اساس همین تعداد اشتراک‌ها چاه حفر شده‌است. اما خشک‌سالی‌های اخیر آدمی این چاه‌ها را با مشکل روبه‌رو کرده است.

● **مهاجرت و شلوغی بیشتر ابر روستاها**

اودر ادامه موضوع مهاجرت، مهم‌ترین دلیل برای افزایش تعداد خانوارها و چالش تأمین آب در این روستاها ذکر می‌کنند می‌گوید: سامان‌دهی حاشیه شهرها و تدوین برنامه‌ها برای کاهش آسیب‌ها در حوزه اختیارات شرکت آب مشهد نیست. آنچه بر عهده ماست، تأمین آب روستاها بر اساس ضوابط تدوین شده است که در باره روستاها نیز شرکت آب مجاز است تا آب پرفشار برای ساختمان‌های دو طبقه در روستاها را تأمین کند. اینکه چرا در این روستاها ساختمان چهار پنج طبقه وجود دارد، به دیگر سازمان‌ها و مجوزاتی که داده شده است، ارتباط دارد.

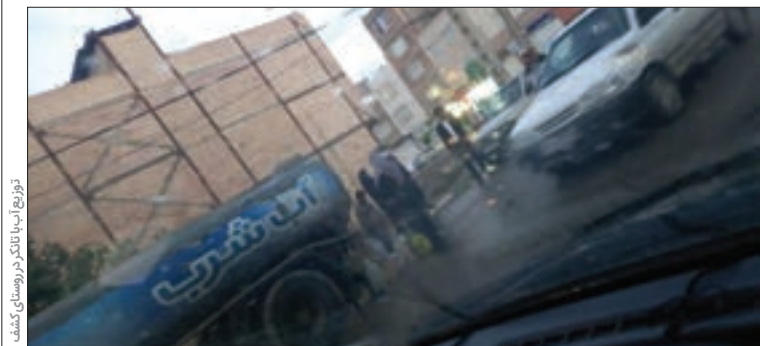
مدیر امور آب و فاضلاب منطقه ۵ شرکت آبفا مشهد این راهم اضافه می‌کند که ساکنان این روستاها در ساختمان‌های چند، برای تأمین آب طبقات بالا اقدام به گذاشتن پمپ غیرمجاز روی شبکه می‌کنند که همین موضوع مشکلات بسیاری مانند وارد کردن شوک به شبکه آب‌رسانی و تأمین آب در بخش‌های دیگر می‌کند.

● **وقتی دهیاری‌ها مسئول‌اند**

به گفته او، دهیار هر روستا مسئول آن محدوده است و انجام ساخت‌وسازها و شکل‌گیری بناهای چند طبقه با نظارت‌های دهیاری‌ها و شورا‌های روستایی ارتباط نزدیکی دارد. علاوه بر آن، با دهیاری‌ها جلسه گذاشته شده و موضوع آب‌رسانی تا دو طبقه به آنان اطلاع داده شده‌است. اسحاقیان مجموع انشعاب‌های روستاهای اطراف مشهد و سه شهر ملز آباد، رضویه و بینالود را ۱۲۰ هزار انشعاب ذکر می‌کند و در این ارتباط می‌گوید: ۵۰ درصد این انشعاب‌ها در محدوده بخش مرکزی و روستاهای حاشیه مشهد قرار دارد.

● **شمار روستاهای تنش‌دار تا تیر به ۹۰ می‌رسد**

اسحاقیان می‌گوید: با توجه به کاهش بارندگی‌ها،

تیر

شهرک

۵شنبه

۲۶ خرداد ۱۴۰۱
۱۶ خرداد ۱۳۹۵
شماره ۳۶۱۰

۴۰

SHAHIRANEWS.IR

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

۴۰

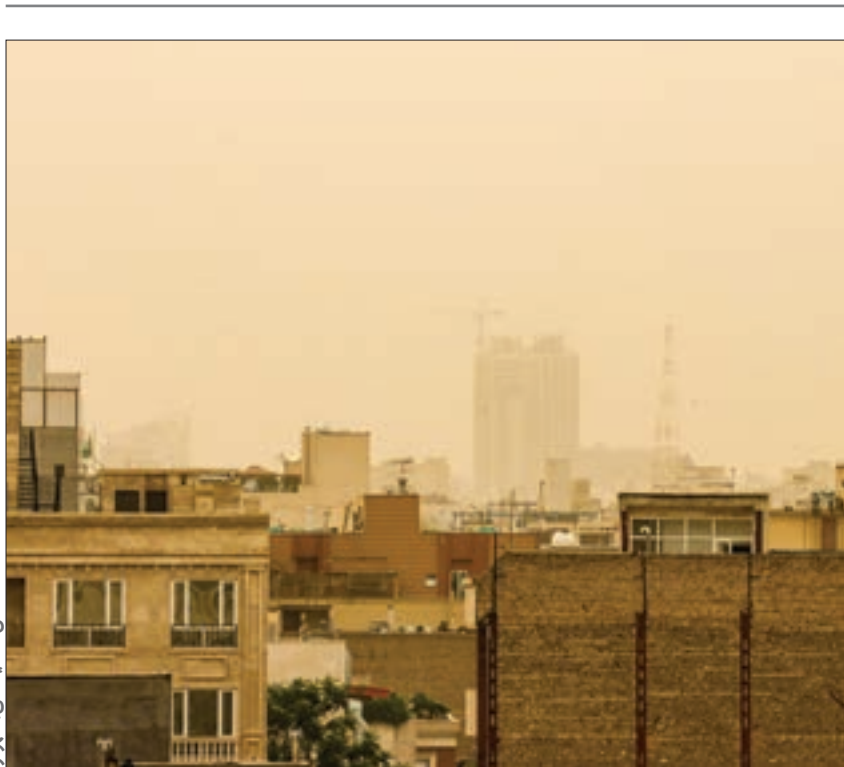
۴۰

۴۰

۴۰

۲۱۹ هزار تن گرد و غبار سالانه در ریه‌های استان

کانون‌های فرسایش بادی خراسان رضوی دوبرابر شده است

استان مطرح و مصوب شود و طبق این برنامه ریزی ۱۰ ساله بتوانیم نتایجی درباره کنترل کانون‌های گردوغباری داشته باشیم.

● **افزایش کانون‌های گردوغبار در استان**

او با اشاره به اینکه کانون‌های بحران‌های فرسایش بادی در سال‌های گذشته دوبرابر شده و از ۱۵ به ۳۰ کانون رسیده‌اند، بیان می‌کند: استان ما از سال ۱۳۹۷

تحت تأثیر جریان‌های جدی گردوغبار قرار گرفته است و این موضوع در سال ۱۴۰۱ مدارس افغانستان وجود دارد که شهرهای طرفی وزارت امور خارجه هم در این امر دخیل است. مادر این دوران تحت تأثیر کانون‌های خارج از کشور نیز قرار می‌گیریم. دو کانون گردوخاک قره‌قوم در ترکمنستان و افغانستان وجود دارد که شهرهای مشهد و سرخس را تحت تأثیر جدی قرار می‌دهند. همچنین باید در نظر داشت که کانون‌های بحران ریزگرد داخلی و نیز در کشورهای همسایه شمالی و شرقی از جمله عوامل مؤثر در بروز آلودگی هوای کلان شهر مشهد هستند.

معون‌پایش‌وظارت‌داره کل حفاظت محیط‌زیست خراسان رضوی ادامه می‌دهد: نگرانی درباره افزایش گردوغبار در استان و به‌خصوص مشهد، باید جدی گرفته شود و سازمان‌های متولی باید به مدیریت کانون‌های گرد و غبار داخلی در استان اقدام‌واگسترش این کانون‌ها جلوگیری کنند. اما باید همین تعداد کانون‌ها را مدیریت کنیم که دچار مخاطرات جدی نشویم.

اومشهدرا یکی از کانون‌های جدی جمعیت‌برمی‌شمرد می‌افزاید: در شمال شرق و شرق کشور به مشهد باید توجه ویژه‌ای کرد. زیرا اگر این کانون جمعیتی تحت تأثیر گردوغبارهای غرب کشور قرار بگیرد، امکان جابه‌جایی جمعیت آن وجود ندارد و در واقع باید با عزم ملی چاره‌اندیشی مناسبی صورت‌گیرد تا پدیده گردوغبار کنترل شود.

● **تعدد کانون‌های گردوخاک خارجی اثرگذار بر استان**

● **مساحت کانون‌های بحران فرسایش بادی استان**

● **میزان خسارت سالانه کانون‌های بحرانی فرسایش بادی استان**

● **گردوغبار برخاسته سالانه از مناطق فرسایشی استان**

● **مساحت عرصه‌های بیابانی نسبت به کل مساحت استان معادل ۵/۵ میلیون هکتار**

● **تعدد کانون‌های بحران فرسایش بادی استان**

● **عرصه‌های تحت تأثیر فرسایش بادی استان**

● **مساحت عرصه‌های بیابانی نسبت به کل مساحت استان معادل ۵/۵ میلیون هکتار**

● **تعدد کانون‌های بحران فرسایش بادی استان**

● **عرصه‌های تحت تأثیر فرسایش بادی استان**

● **مساحت عرصه‌های بیابانی نسبت به کل مساحت استان معادل ۵/۵ میلیون هکتار**

● **تعدد کانون‌های بحران فرسایش بادی استان**

● **عرصه‌های تحت تأثیر فرسایش بادی استان**

● **مساحت عرصه‌های بیابانی نسبت به کل مساحت استان معادل ۵/۵ میلیون هکتار**

● **تعدد کانون‌های بحران فرسایش بادی استان**

● **عرصه‌های تحت تأثیر فرسایش بادی استان**

هانیه فیاض

۱۷ ژوئن روز جهانی مبارزه با بیابان‌زایی در سراسر جهان نام‌گذاری شده است. بیابان‌زایی ناشی از خشک‌سالی‌ها و قحطی‌های شدید در اوایل دهه ۱۹۶۰ و اوایل ۱۹۷۰، یکی از معضلات کشورهای توسعه‌نیافته در سطح بین‌المللی مطرح شد. ۱۷ ژوئن ۱۹۹۴ و پس از تدوین نهایی کنوانسیون مقابله با بیابان‌زایی، سازمان ملل این روز را روز جهانی مبارزه با بیابان‌زایی نام‌گذاشت.

استفاده بهینه و مطلوب از امکانات، ظرفیت‌ها و ثروت‌های طبیعی ضرورتی برای پیشرفت، تحول و رشد جوامع است، اما بیابان‌زایی عاملی در نابودی منابع و ثروت‌های ملی و معضلی است که باید برای مهارش اقدام کرد تا زی‌بیامدهای نامبارک آن پیشگیری شود. هم‌اکنون ایران ۳۲ میلیون هکتار بیابان دارد که هم‌منشأ زمین‌شناسی و هم منشأ اقلیمی دارد و در دهه گذشته به علت اعمال سیاست‌های اشتباه در زمینه مدیریت منابع آب و کشاورزی و در مجموع به دلیل تغییر اقلیم و خالت‌های انسانی، حدود یک میلیون هکتار کانون گردوغبار فعال به آمار بیابان‌های کشور افزوده شده است.

یک میلیون و ۲۵۵ هزار هکتار کانون‌های بحران فرسایش بادی در قالب ۳۰ کانون در ۲۲ شهرستان وجود دارد. همچنین سالانه میزان خسارتی که کانون‌های بحرانی فرسایش بادی در استان به اامکن اقتصادی، کشاورزی، زیستی، زیرساخت‌ها و... وارد می‌کند، بیش از ۱۳۰ میلیارد تومان است. زنگنه عوامل بیابان‌زایی را به دو بخش طبیعی و انسانی تقسیم می‌کند می‌افزاید: عوامل طبیعی شامل خشک‌سالی‌ها، تغییر اقلیم و گرم‌شدن هوا، کاهش بارندگی و... و عوامل انسانی نیز تخریب زمین‌ها و چرای بی‌رویه دام، شورش‌دن آب‌ها و... را در بر می‌گیرد. ● **اولین ایستگاه تثبیت‌شن‌ها در خراسان**

او با اشاره به اینکه نخستین بار در سال ۱۳۴۴ اولین ایستگاه تثبیت شن کشور در خراسان رضوی و در منطقه حارث‌آباد شهرستان سبزوار ساخته شد، بیان می‌کند: با فاصله پنج‌شش سال، چندین ایستگاه دیگر در همان شهرستان و روستای قوژدگناباد ساخته شد و از آن زمان شیوه‌های مختلف برای بیابان‌زدایی از جمله عملیات بیولوژیک مانند نهال کاری همراه آبیاری، مدیریت هرزآب همراه بذرپاشی و عملیات مکانیکی مانند مالچ‌پاشی، ایجاد تله رسوب‌گیر و ایجاد بادشکن غیرزنده و عملیات مدیریتی مانند قرق و کنترل چرای دام در عرصه‌های بیابانی به کوشش اداره کل منابع طبیعی انجام شده است.

زنگنه به اقدامات بیابان‌زدایی در استان نیز اشاره می‌کند و توضیح می‌دهد: در استان ۵۷۴ هزار هکتار جنگل بیابانی داریم که ۲۷۰ هزار هکتار به‌صورت طبیعی و ۳۰۴ هزار هکتار دست‌کاشت بوده که از دهه چهل تا کنون کاشته شده است.

● **تهدید بیابان برای منابع طبیعی**

یک کارشناس حوزه حفاظت از محیط‌زیست نیز درباره افزایش سطح بیابان‌ها معتقد است که در

دو قرن گذشته به‌خصوص از چند

دهه پیش بیابان اثرات مخرب و زیان‌آوری به محیط‌زیست وارد کرده است و بر اثر استفاده نادرست از منابع طبیعی، بیابان‌ها به سرعت گسترش یافته‌اند که در سال‌های ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۹ حدود ۴ میلیون هکتار به‌وسعت بیابان‌های ایران افزوده شده است.

مهدی بهیقی در تعریف بیابان، قسمتی از زمین را که خشک، کشت‌ناپذیر و بدون پوشش گیاهی باشد، بیابان می‌خواند می‌گوید: بیابان به مناطقی اطلاق می‌شود که اقلیم فراخشک و خشک با متوسط بارندگی سالانه کمتر از ۱۵۰ میلی‌متر دارند و درصد پوشش گیاهی آن‌ها کمتر از ۱۰ درصد است. البته نکته مهم آن است که نمی‌توان همه بیابان‌ها را با وجود اوضاع گوناگونی که از نظر وضعیت طبیعی مانند میزان بارندگی، شدت خشکی، جنس خاک و پوشش گیاهی دارند، در یک ردیف قرار داد.

وی با بیان اینکه بیابان‌زایی عوارض و پیامدهای نامطلوبی به همراه دارد، توضیح می‌دهد: از جمله آن‌ها می‌توان به انهدام سرمایه‌ها مانند کشتزارها و مراتع، فروپاشی نظام بخشی دامداران و کشاورزان، هجوم ریزگردها، افزایش مهاجرت به نقاط شهری و افرون مشکلات اجتماعی و اقتصادی مالچ‌پاشی، ایجاد تله رسوب‌گیر و ایجاد بادشکن غیرزنده و عملیات مدیریتی مانند قرق و کنترل چرای دام در عرصه‌های بیابانی به کوشش اداره کل منابع طبیعی انجام شده است.

زنگنه به اقدامات بیابان‌زدایی در استان نیز اشاره می‌کند و توضیح می‌دهد: در استان ۵۷۴ هزار هکتار جنگل بیابانی داریم که ۲۷۰ هزار هکتار به‌صورت طبیعی و ۳۰۴ هزار هکتار دست‌کاشت بوده که از دهه چهل تا کنون کاشته شده است.

● **تهدید بیابان برای منابع طبیعی**

یک کارشناس حوزه حفاظت از محیط‌زیست نیز درباره افزایش سطح بیابان‌ها معتقد است که در

دو قرن گذشته به‌خصوص از چند

عکس: سعید گل‌آشهرآرا